

de blauwe klauwier

JAARGANG 14 NR. 4

PERIODIEK VAN VOGELWERKGROEP DE KEMPEN

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN", en verschijnt 4 keer per jaar.

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van f26,50 op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "abonnement Blauwe Klauwier". De portokosten zijn in de prijs inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit: Jack Bos, Fred Geven, Pierre v.d. Wielen en Jan Wouters.

Het redactie-adres is: De Braken 11, 5541 AC Reusel.

VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN" beoogt bezig te zijn met vogelstudie in de Kempen, teneinde de kennis over de, in het wild levende, vogels te vergroten en een bijdrage te leveren aan de bescherming van deze vogels in hun milieu. Hiernaast is ruimte voor andere activiteiten zoals: natuurstudie in ruimere zin, voorlichting, educatie en beheerswerkzaamheden.

LIDMAATSCHAP kan men verkrijgen door zich te wenden tot de secretaris: P. Busink, Urkhovenseweg 274, 5641 KN Eindhoven, tel. 040-814970. Het lidmaatschap begint met een proeflidmaatschap van 3 maanden. De contributie bedraagt f45,-- per jaar; studenten betalen f35,-- en gezinsleden f22,50. De contributie kan gestort worden op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "contributie Vogelwerkgroep".

Leden kunnen zich voor f10,-- per jaar abonneren op "De Roodborsttapuit", het tijdschrift van het Samenwerkingsverband van Oost-Brabantse Vogelwerkgroepen (SOV). Dit bedrag moet ook op bovenstaand gironummer worden voldaan, onder vermelding van het gewenste.

HET POSTADRES van vogelwerkgroep "De Kempen" is dat van de secretaris: P. Busink, Urkhovenseweg 274, 5641 KN Eindhoven, tel. 040-814970.

HET DIA-ARCHIEF wordt beheerd door: Wim de Kroon, Kuikseindseweg 6, 5091 TD Middelbeers, tel. 04244-2329.

ARTIKELEN UIT DE BLAUWE KLAUWIER MOGEN WORDEN OVERGENOMEN, NA VOORAF VERKREGEN SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE, ONDER VERMELDING VAN DE BRON.

Opnieuw een Bladkoninkje in de Kempen

Op 16 oktober 1988 fietste ik 's avonds rond 17.00 u. Hulsel binnen toen ik een fanatiek roepend zangertje hoorde. Ik schonk er eerst weinig aandacht aan omdat het wel weer zo'n maffe Koolmees zou zijn. Toen de vogel het geluid bleef herhalen realiseerde ik me opeens dat het erg veel op dat van een Bladkoning leek, mij bekend van enkele waarnemingen aan de kust.

Ik stapte dus snel af en zocht de bomen en struiken op het kruispunt af tot ik recht boven me een tjiftjafachtig zangertje ontdekte. Het zat in een berk en was druk aan het fourageren, ondertussen fanatiek doorroepend. Toen de vogel uiteindelijk naar een andere berk vertrok kon hij/zij gedurende 10 minuten bekeken worden waarna de volgende beschrijving werd gemaakt:

Grootte: iets kleiner of even groot als Tjiftjaf, eerste indruk was van een wat plumpe Tjif maar dit bleek bij het fourageren wel mee te vallen.

Gedrag: onrustig door de dunne twijgen scharrelend waarbij regelmatig met de vleugels werd getrokken (als Tjif) en ook met de staart werden trekende bewegingen gemaakt.

Geluid: een scherp tji-jiep waarvan de laatste lettergreep hoger was. Het wordt in de literatuur beschreven als tse-jiet, tsiiep, tsiip of een olopemd tswiep. Dat lijkt dus allemaal vrij veel op elkaar.

Uiterlijk: KOP: Het meest opvallend was een brede, gele wenkbrauwstreep die ver achter het oog doorliep en al voor het oog begon (bij snavel?). Aan de onderkant werd deze

begrensd door een donkere, dunnere oogstreep met daarin een donkerbruin of zwart oog. De rest van de kop (op de bruine snavel na) was olijfgroen.

BOVENDELEN: Mantel, rug en stuit hadden dezelfde kleur groen als de kop; de kleur van de staart ben ik vergeten te noteren maar deze was volgens mij hetzelfde als de stuit. De vleugels waren van een wat donkerder kleur groen met twee gele vleugelstrepen. De bovenste was vrij onopvallend, de onderste was een stuk breder. Er was geen 'wingpanel' of andere tekening op de rest van de vleugel.

ONDERDELEN: De borst, flanken, buik (en onderstaartdekveren?) waren vuilwit zonder vlekjes ed. De poten waren donkerbruin.

Kortom een prototype Bladkoning.

Voorkomen: de in Nederland meest doortrekkende ondersoort (volgens de DBA soort) waartoe 'mijn' vogel behoorde, broedt in Centraal-Siberië en overwintert in Zuidoost-Azië met name Thailand. Op de trek naar hun overwinteringsgebieden zwaaien vooral de laatste jaren forse aantallen af naar West-Europa. Dit werd vooral duidelijk in Groot Brittannië waar regelmatig grote invasies werden vastgesteld: 1967 128 exx., 1975 210 exx. en 1985 800-1000 exx. De aantallen van Nederland bleven hierbij ver achter met een gemiddelde van 16 waarnemingen van 1980 t/m 1984 maar in de jaren daarna ieder jaar zo'n 100 exx., voornamelijk aan de kust.

Omdat binnenlandse waarnemin-

gen erg zeldzaam zijn en er geen waarnemingen in de avifauna en de jaarlijkse overzichten van Henk Hendriks stonden dacht ik tot gisteren dat dit de eerste Kempische waarneming zou zijn, maar nee hoor: Jan Wouters ving en ringde er een op 13 oktober 1988 te Reusel.

Literatuur:

-J.K. Baker en G.P. Catley: Yellowbrowed warblers in Bri-

tain and Ireland, 1968-1985. British Birds 80(3):93-109.

-Heinzel: Elseviers Vogelgids. 1982 Elsevier.

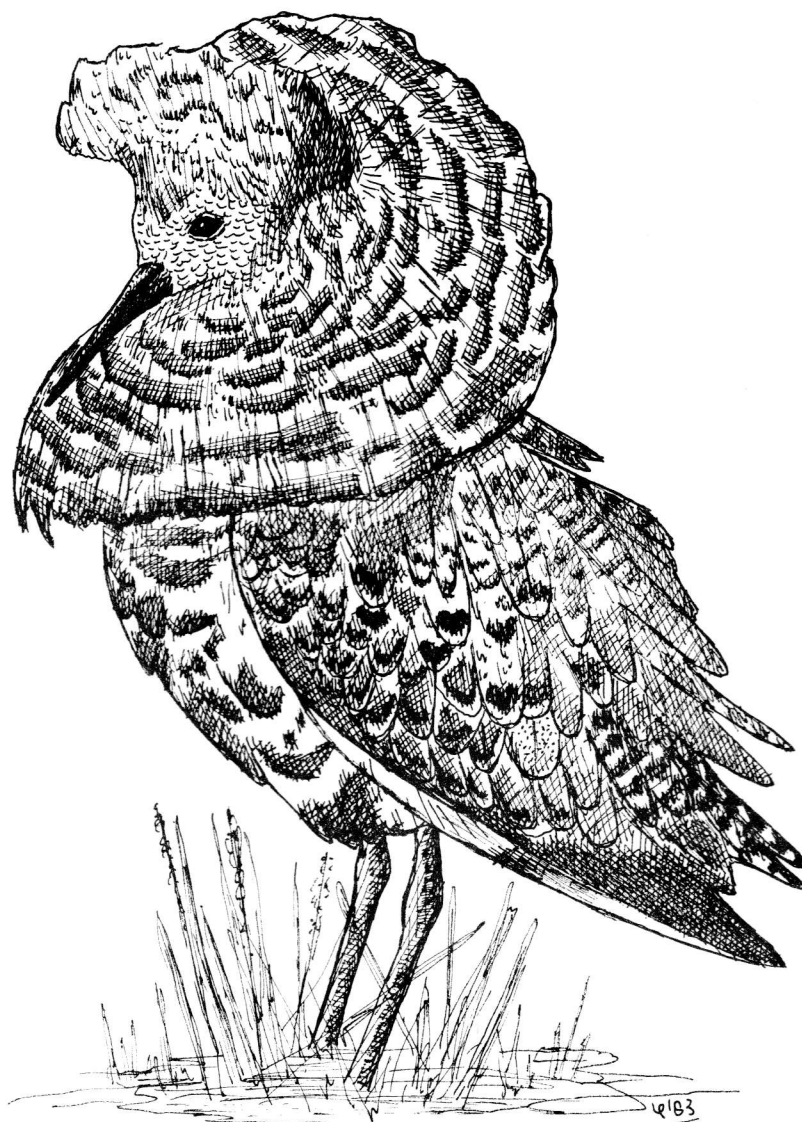
-J. Sharrock: Tirions Vogelgids. 1987 Tirion.

-E. Simms: British warblers. 1985 Collins.

-J. Wouters: Eerste rinvangst van een Bladkoninkje in de Kempen. De Blauwe Klauwier 14(3):19.

PIERRE VAN DE WIELEN.

(N.B. De eerste waarneming in de Kempen werd gedaan in het voorjaar van 1988 door Rob Aarts. Daarover meer in de volgende Blauwe Klauwier. J.Wouters)

Een Kempisch Verhaal

Fietsdenken

Toevallig kwam het zo uit, dat we de dag voor kerstmis de schat gingen begraven. In de kroeg na 't Slot hadden we het zo afgesproken, op die zaterdag hadden we allebei tijd en ik zou om 1 uur 's middags bij Wim zijn.

's Morgens nog eerst wat boodschappen gedaan, want dat zal de laatste gelegenheid zijn voor die dagen. Toen naar Wim, natuurlijk wind tegen, da's altijd als ge van mij uit die kant opgaat. 't Miezerde ook, net te weinig om oew regenpak aan te doen en net te veel om er een uur in te moeten rijden; 't was van dat heel flauw zeverweer.

Eigenlijk vond ik het niet zo'n vervelend weer, om wat harder op de trappers te moeten douwen, ging het bloed wat harder stromen en dat kon alleen maar goed veur munne houten kop zijn. Den avond tevoren toch te veel gevat. Toen ik eigenlijk gewoon genoeg gehad had, kregen we d'r nog van de kastelein. "Vanwege de kerstgedachte" zee 'tie. Mooie gedachtes maar ik wordt er nu wel pijnlijk aan herinnerd, reed ik fietsdenkende verder.

Hedde gij da ôk? Als ik een eind aan het fietsen ben, dan lijkt het net of ik veel dieper kan nadenken, dan passeren de politieke en of persoonlijke voorvallen voor de geest langs en dan heb ik er passende oplossingen voor. Zelfs de wereldproblemen worden teruggebracht tot dorpsgrenzen. Fietsfolosofieën noem ik ze. Als de fietstocht is afgelopen dan ben ik ze ook weer verge-

ten.

Beauty-case

In Valkenswaard bemerkte ik opeens da'k gin koppijn meer had, die moest in Aalst al d'r uitgefietst zijn. Bij Wim was 't werm. M'n schoen en jas kregen een plaats bij de kachel.

Daar stond het dan, nog leeg, op de grond in de kamer. Groen van buiten, rood van binnen en beslagen met gouden ornamenten.

-"Da wordt de nieuwe beauty-case voor Ingrid" zee ik "Piet Spoor krijgt gin schijn van kans."

We telden de gouden vijfjes, de zilveren knaken en maakten het bedrag kloppend. Briefjes met de namen van alle sponsors werden aan het kistje ook toevertrouwd. Toen ging het op slot. We vulden onze fietstassen met alles wat we dachten straks nodig te hebben, van tentharing en vliegertouw tot waterproof viltstift.

Zeverweer

Na wa koffie zee Wim op het eind van de straat:

-"As we goed doortrappen is het nou nog vijf kwartier". Godtju, da viel tegen, ik had aan drie gedacht en dan nog met een lummelgangetje. Bij de volgende straat was het flauw zeverweer overgegaan in dik zeverweer. Afstappen, regenpak aan.

Valkenswaard heeft voor een tijdje weer z'n grenzen verlegd, dacht ik toen we langs de nieuwbouwwerke reden. Op deze grond heb ik nog 's gevreeën, realiseerde ik me plots van onder mijn capuchon,

dat moet daar ginds ergens gewist zijn.

Tijdens het bollen praatten we wa over vwg-zaken, en natuurlijk ook over vwg-personen en als we niks zeeën, luisterden we naar het natte-fietsbandengeluid. Bij elke oneffenheid in de weg kwam er een voor ons bekend gerinkel uit de fietsstas van Wim.

Links, rechts, hier recht-door... In Eersel rijden ze ons bekant tegen ons flikker..., links, hier rechts, recht-door....., achter het kasteeltje van Duizel rechts. 't Begon al goed schemerig te worden, de Roeken en Kauwen vlogen roepend naar hun verzamelplaatsen; het enig goede geluid voor dit decor.

Zot

- "Tis dreug geworren" zee Wim. Stoppen, regenpak uit. Dat was van binnen ook nat, want as ge mee Wim meefietst, dan moette vort. Om beurten een bietje kop nu.

- "We hebben dadelijk, es we terugfietsen verekkes veul terug mee" zee Wim achter me.

- "Eigenlijk zijn wij toch hartstikke zot hè," begon de conversatie, "as ge nou tegen iemand zoudt zeggen wa we aan 't doen zen. Twee volwassen kerels, die normaal gesproken al geldverdienende keinder moesten hebben, gaon nou op de hei een schat begraven. En da op de dag voor kerstmis. Da geleuft toch niemand. Ze bel-len mee de Grote Beek." We moesten er allebei om lachen en zagen de redelijkheid in van de reactie die we iemand toebedacht hadden.

We zoefden verder door de kale uitgestrekte Kempische boeren-velden. 't Was stil in Hoogeloon, het enige levensteken werd gegeven door 'n ouw moederke die de deurpost aan het

poetsen was. 't Moet er toch schon uitzien mee kerstmis.

Niemand

De Grijze Steen was kaler dan 'k gedacht had. 't Was misschien drie jaar geleden, dat ik voor 't laatst hier geweest was. Dat was met een kapdag.

Bij het grote proefveld over-zagen we 't terrein.

- "Wa denkte gij van diejen boom, of d'n dieje of d'n deze." Met twee paaltjes samen was er één de beste. Da kon nie misse. We keken nog 'ns goed rond over de half donkere vlakke. Zonder het tegen elkaar te zeggen, keken we, of we niemand zagen.

- "Ge wit nooit hè" zee ik tegen Wim.

- "Ge wit nooit" zee'tie terug. De schup van Wim werd uit de fietstas gehaald en aan elkaar geschroefd. Vlijmscherp was ie.

Soep

Met al onze attributen gingen we van de pad af, het veld in, recht op ons doel af. Ik had bewust geen laarzen aangedaan met al da gefiets, ik had voor deze dag voor m'n waterafstotende trekking shoes gekozen. Naast een pol zakte ik weg, mee ene natte, tot halverwege het kuitbeen. Het werd nu verplicht om een omtrekkende beweging te maken.

- "Dit zal Spoor ook moeten doen" zei ik.

- "We gaon het hem zo moeilijk maoke, da hij hier hil de hei moet ompaije om 't te veine" zee Wim terug "dan is het werk hier op de hei ok mee gedaon." Vlak onder de laars van Wim vloog een Bokje op, na een geluidloos kort vluchtje, viel het snel weer in. "Gij ok nog 'ne goeie kerst" werd het gewenst.

- "Hier is 't." De omgeving werd nog 's aandachtig bekeken. Het was en bleef heel stil. Met kracht stootte ik de schop in de grond. Een vierkant gat, twee spa diep.

- "Godsakker, soep" zee Wim. Het gat werd van onderuit steeds kleiner en we keken naar een watervierkant.

- "Dan mer deze grote pol, 't kan nie anders, godsakker wa staot 't water hoog". Er werd door het hart gegraven, tot het eerste water. De bodem van dit gat werd nu wat opgehoogd en de schat werd erop gelegd. Het teruggegooide zand klonk hol op de deksel. Op 't laatst werd dezelfde bovenkant van de pol netjes teruggelegd. Dat z'n kern zojuist nog d'r uit was gehaald, daar was nou niks meer van te zien. Alle verdere sporen werden uitgewist.

- "De natuur en Piet Spoor moeten nou het werk doen, onze taak zit erop."

Zegen

't Was inmiddels weer droog en ook goed donker geworden. Toen we net weer op de verharde weg wegfietsen, gleden donkere vlekken over ons heen; ze begonnen te roepen, Rietganzen.

Alleen Wim had licht. Als je om je heen keek, zag je nog net de donkere contouren van wat bomen en hier en daar 'n boerderij. Onverwachts zagen we in oostelijke richting een lichtend gat in de donkere bewolking. We hadden er niks van tegen elkaar gezegd. - "Daar vallen straks de engelen uit" zei Wim plots. Ik keek weer naar dat gat, het was lichter geworden.

Flarden van Vondel kwamen in mijn gedachten op: "O, Kerstnacht schoner dan de dagen, Hoe kan Herodes 't licht verdragen, dat in Uw duisternisse

blinkt..." Er waren nu duidelijk lichtbundels uit het gat te zien. Zal het dan toch..? We hadden goed de vaart erin en rolden spoedig Hoogeloon weer binnen. De wind was nu onze vriend geworden en leek spijt te hebben dat hij ons van tevoren al die tijd had tegengewerkt. Er moest dan toch een zegen rusten op hetgeen we gedaan hadden.

Konjakskes

Een van de eerste huizen die we tegenkwamen was een café. Uit z'n vensters kwam warm licht, dat meteen een grote aantrekkingskracht op ons uitoefende.

- "D'r is nog plaats in de herberg" zeiden we tegen elkaar toen we binnen keken. Spoedig daarna zaten we aan een tafel, de schoenen en jassen uit en twee konjak mee koffie voor ons, ginne franse. Ofschoon we hier voor 't eerst binnen zaten, gaf het interieur ons een warm en veilig gevoel. Niet dat we bang in't donker zijn; o nee, maar toch...

De waard keek ons al 'n tijdje vanachter de tap schouw an. "Twee vrimden, op kerstavond hier" hoorden we hem denken. Efkes later moest ie ons toch vragen waar we vandaan kwamen en wa we dinne. Omdat we nog wel 'n konjakske lusten en nog efkes binnen wilden zitten hebben we maar niet gezegd wat we vlak van tevoren echt hadden gedaan.

Ster

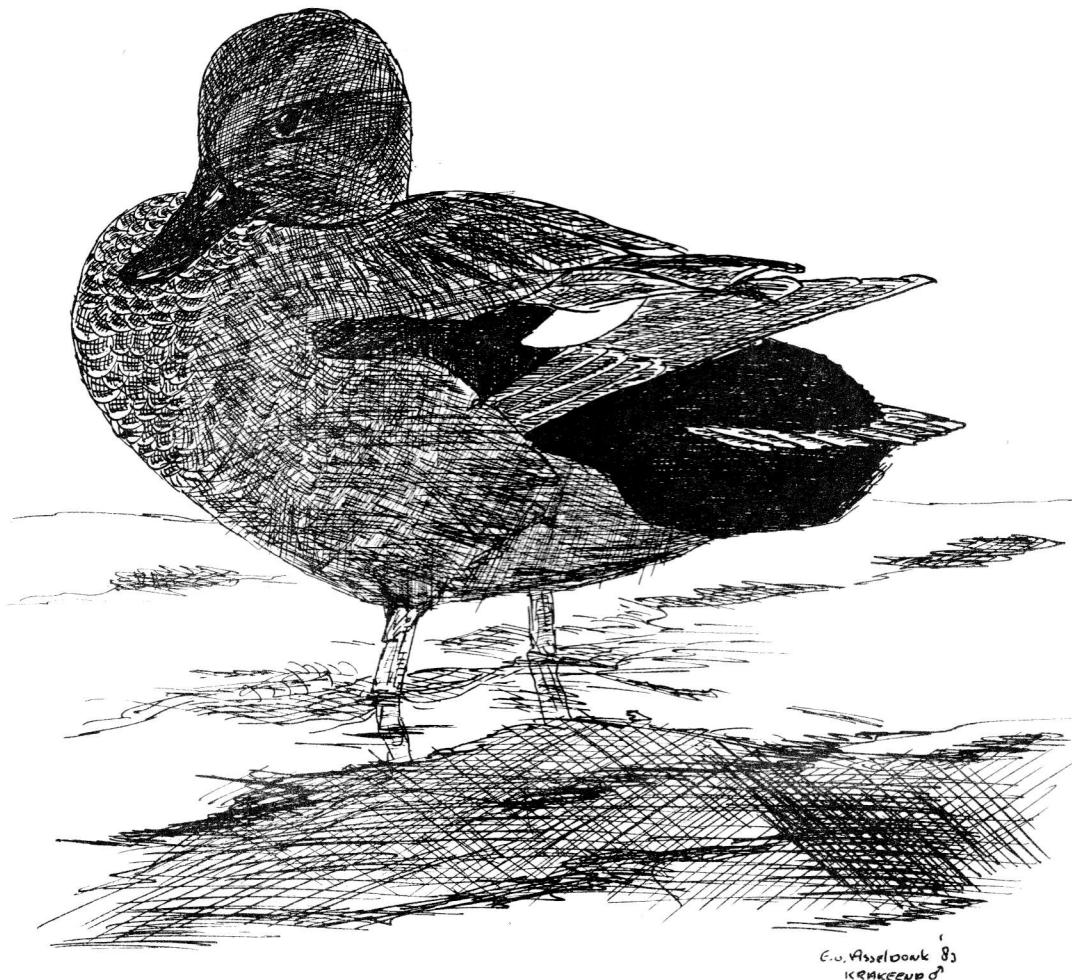
Toen we weer buiten kwamen, stond de maan geheel vol aan de hemel te schijnen. De lucht die we nu tijdens onze terugtocht binnensnoven werd vermengd met flarden gebraden vlees en gebakken juin. Ik begon nu echt honger te krij-

gen, nog zo'n 23 km.
Wim besloot ook over Veldhoven terug te rijden. We zagen maar één heldere ster en die stond voor ons pal boven de weg.
-"Die zullen we maar volgen" zeiden we tegen elkaar.
We waren nog wat aan 't praten met mekaar en plots reden we op een heel onbekende weg.
-"We zitten verkeerd, Godsakker, hoe kan da nou! We zen net deur Knegsel hinne gereje, we zitten richting Zandoers" zee Wim.
-"Nee, we zitten richting Vessem" zee ik. We keken omhoog, de ster was verdwenen. Terug naar Knegsel.

In de kerstnacht moet er iets met het aardmagnetisme aan de hand zijn. 't Is in ieder geval nie krek inder as anders. Want hoe kan zelfs een Wim Jacobs z'n oriëntatie in de Kempen kwijtraken. Later in Veldhoven ging Wim rechtsaf, ik moest rechtdoor. Toen we elkaar nog efkes nakeken, stond precies tussen ons in, boven die ster weer te schijnen.
Wat ik vorig jaar met kerstavond gedaan had, kon ik me niet meer herinneren. Ik weet wel dat ik deze niet zal vergeten.

PEER BUSINK

***Of dit verhaal een vervolg krijgt, ligt aan de vinder(s) van de schat.

W E G W I J Z E R BINNEN DE V W G. Deze lijst geeft aan bij wie je moet zijn voor een bepaalde activiteit. Coördinatoren van activiteiten zijn aangegeven met ■■, deelnemers met **.

PIET VAN HAPPEN.

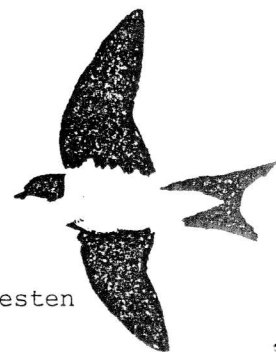
LEDEN \ AKTIVITEITEN.	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	
01 Rob Aarts	■■																**										**					**		
02 Agnes van Amelsvoort																	**																	
03 Marian van Amsterdam																																		
04 Anita Bakermans																																		
05 Marco Bakermans	■■											**		**			**	**	**	**	■■					**	**	**	**					
06 Harold Bierens								**	**		**		**				**	**	**	**		■■				**	**	**	**					
07 Jack Bos				**			**		**								**	**	**	**		■■				**	**	**	**					
08 Tineke Boudewijns							**																											
09 Pierre Boudewijns							**																											
10 Mary-anne v.d. Broek							**											**	**	**	**					**	**	**	**					
11 Martin v.d. Broek							■■				**		**				**	**	**	**	**				**	**	**	**	**	**	**	**	**	
12 Peer Busink	**									**		**		**			**	**	**	**	**			**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
13 Hans Cornelissen																				**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
14 Jan Emck																									**	**	**	**	**	**	**	**	**	
15 Fred Geven					**											**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
16 Maria Gooskens																																		
17 Piet van Happen	**	■■				**			**		**		**		**		■■	■■	■■	■■	■■	■■	■■	■■	■■	■■	■■	■■	■■	■■	■■	■■	■■	
18 Henk Hendriks																				**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
19 Kees Hendriks																	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
20 Heleen Heijnen																			**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
21 Tom Heijnen	**	**						■■	■■	■■							**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
22 Patrick van Hout																																		
23 Wim Jacobs							**									■■	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
24 Helen Janssen																																		
25 Sara Kay																				**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
26 Jim Kay																			**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
27 Jacques van Kessel			**				**		**								**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
28 Huub Knubben																			**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
29 Jan Kolsters				■■			■■	**	**		**		**		**		**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
30 Wim de Kroon			■■																**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
31 Leo Linnartz															**									**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
32 Harry de Louveren																							**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
33 Antoinette Manders																							**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
34 Maarten Manders	**				■■				■■													**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
35 Henk Munsters											**		**						**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
36 Guus Nas	**								**								**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
37 Lex Peeters										**		**		**		**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
38 Wiel Poelmans																			**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
39 Marja Rissenbeek																	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
40 Ad van Roozendaal																																		
41 Geert Sanders										**		**		**		**		**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
42 Harrie v.d. Sangen																									**	**	**	**	**	**	**	**	**	
43 Hans Schrader																																		
44 Jos Smit																																		
45 Piet Spoorenberg																				**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
46 Rob van der Staaij																			**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
47 Sjaak Sweegers																																		
48 Willem Veenhuizen											**		■■	**		■■	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
49 Tonny v.d. Vleuten																		**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
50 Wim van de Voort									**	**														■■	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
51 Albert Vrijaldenhoven						**	**	**	**	**		**		**		**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
52 Edwin van der Werf						**	**	**	**	**		**		**		**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
53 Pierre v.d. Wielen				**													**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
54 Margo van Gestel																	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
55 Jan Wouters		**	■■				■■	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
56 Pieter Wouters		**	**				**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
57 Renée Wouters-Loos		**	**				**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
58 Bob van der Wijk								■■	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	
59 Herman Wijn																		**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	

LEGENDA AKTIVITEITEN:

01: Bestuur.	12: Consulent Vogelbescherming.	23: Malpie & Kokmeeuw.
02: Kascommissie.	13: B.M.P.	24: Sperwer.
03: Tentoonstellingscommissie.	14: B.S.P.	25: Kerkuil.
04: Dia-archief.	15: P.T.T.	26: Bosuil.
05: Redactie.	16: L.W.V.T.	27: Nachtzwaluw.
06: Ledenopvang.	17: Kempentocht.	28: Gierzwaluw.
07: Feestcommissie.	18: Stadsvogeltelling.	29: Huiszwaluw.
08: Archiefkast & koffie.	19: Bekentelling.	30: Kruisbek.
09: Kapcommissie.	20: Tuinvogeltelling.	31: Bijzondere waarnemingen in de Kempen.
10: Nestkasten Koningshof.	21: Leenderbos.	32: Vogelgeluiden & opnames.
11: Kontaktpersoon SOV.	22: Plateaux.	33: Vogels ringen.

De Huiszwaluw in Eindhoven 1988.

W. VEENHUIZEN

Een jaarlijks terugkerend gebeuren is het tellen van de Huiszwaluwnesten in de bebouwde kom van Eindhoven.

De tellingen vonden plaats op 2-7 en 8 augustus.

Met dank aan de tellers Guus Nas (heesterakker) en Pierre Maréchal (Woenselse Heide).

Resultaten van de afgelopen zeven jaren:

Stadsdeel	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988
Tongelre	9	8	-	-	-	-	-
Stratum	9	8	8(13)	13+1?	11	6	5
Gestel(Blaarthem)	n.o.*	n.o.*	+4	3	1	-	-
Gestel (Bennekel)	4	5	1	-	-	-	-
Gestel(Hagenkamp)	10	11	2	-	-	-	-
Striyp (Lievendaal)	37	22	14	15	7	5	3
Woenselse Watermolen	17	16	20	10	5	-	-
Woenselse Rapenland	6	9	5	1?	-	-	-
" Vlokhoven	2	5	2	3	3	2	-
" W. Heide	34	25	24	16	11	17	14
" Heesterakker	6	4	4	1	1+5°	2	1
" Mensfort	n.o.	8	4	2	-	-	-
" Oude Gracht	6	8	4	1+18°	9	10	6
Totaal	140	129	(88)93(97)	64(82)	48(5)	42	29
Percentage afname		7,9%	31,8%	34%	41,5%	20,7%	30,9%

* niet ontdekt ° nagekomen nieuwe vindplaats

Bekijken we de resultaten, dan blijkt, dat de afnametrend nog steeds doorgaat. Een duidelijke reden voor deze mindering van de Huiszwaluwenpopulatie in Eindhoven is niet te geven.

Op een aantal plaatsen is het waarschijnlijk toch moeilijk om aan goed nestmateriaal te komen.

Het bouw materiaal (klei) bevat volgens mij te veel zand, waardoor de 'snavelbolletjes' niet goed hechten.

Het nest brokkelt af of valt in zijn geheel van de dakrand.

Een aantal nesten in de Oude Gracht waren bij de nestopening afgebrokkeld: er was hierdoor een vergrotende nestopening ontstaan.

Toch zaten er in zulke driekwart nesten vliegvlugge jongen!

Kunnen we over 3 jaar nog Huiszwaluwen zien in Eindhoven

- AKTIE HUISZWALUW 1989 - KLEI VERZAMELEN EN AANBRENGEN -

TONGELARE

Jaar Teldag	1982 1508	1983 0208	1984 07	1985 0807/2008	1986 08	1987 1608	1988 0808
P. Kuiperin. Benhouster.	6 -3	5 -3	5 -3	5 -3	5 -3	5 -3	5 -3

STRATUM

Jaar Teldag	1982 1508	1983 0208	1984 07	1985 0807/2008	1986 08	1987 1608	1988 0808
Pluslaan	1	1	1	1	1	1	1
Bonifatiuslin.	1	1	1	1	1	1	1
Rieseweg	2	2	2	2	2	2	2
Roochaanstr.	1	1	1	1	1	1	1
Mgr. Zwijssenstr.	1	1	1	1	1	1	1
St. Gertrudisstr.	1	1	1	1	1	1	1
St. Hubertuslin.	1	1	1	1	1	1	1
Erekenstr.	niet ontdekt	niet ontdekt	niet ontdekt	niet ontdekt	niet ontdekt	niet ontdekt	niet ontdekt
Gerlaachstr.	niet ontdekt	niet ontdekt	niet ontdekt	niet ontdekt	niet ontdekt	niet ontdekt	niet ontdekt
TOTAAL	4 3 1 1 5	4 3 1 1 5	4 3 1 1 5	4 3 1 1 5	4 3 1 1 5	4 3 1 1 5	4 3 1 1 5

WOENSELSE NIEBERGOLLEN

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 07	1985 0807/2008	1986 08	1987 1608	1988 0808
Boschdijk	-3	4	2	2	2	2	2
Hemelrijken	-4	1	1	1	1	1	1
Houster.	-	1	2	3	1	1	1
Kabelstr.	-	1	1	1	1	1	1
Kannelstr.	-	1	1	1	1	1	1
Kinsbergenstr.	-	1	1	1	1	1	1
Kruisstr.	-	1	1	1	1	1	1
Schoolstr.	-	1	1	1	1	1	1
Vriesstr.	-	5	4	4	4	4	4
TOTAAL	1 8 7 1 17	4 2 1 0 16	8 5 6 1 20	1 5 4 10	1 1 1 5	1 1 1 5	1 1 1 5

WOENSEL (Rapenland)

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 0808	1985 0808	1986 0808	1987 1608	1988 0808
Gen. Haersolli	-1	1	1	1	1	1	1
Archiem.	-3	3	3	3	3	3	3
Packersl.	-1	1	1	1	1	1	1
Phoenix.	-	1	1	1	1	1	1
v. Geenlin.	-	4	4	4	4	4	4
v. Heutzlin.	-	2	2	2	2	2	2
TOTAAL	1 1 4 6	4 5 9	1 4 5	1 7 17	1 7 17	1 7 17	1 7 17

WOENSEL (Vlokhoven)

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 0808	1985 0808	1986 0808	1987 1608	1988 0808
Covelakker	-1	1	1	1	1	1	1
Huisbosak.	1	1	1	1	1	1	1
Kruisakker	-1	1	1	1	1	1	1
TOTAAL	1 1 - 1 1	3 3	3 3	3 3	3 3	3 3	3 3

GESTEL (Bennekeel)

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0208	1984 2607	1985 0708	1986 0708	1987 1608	1988 0808
M. Verdill	-1	1	1	1	1	1	1
Nardinstr.	-1	1	1	1	1	1	1
W. Pijpster.	2	2	2	2	2	2	2
TOTAAL	2 - 2 - 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4

GESTEL (Blaarthem)

Jaar Teldag	1982	1983	1984	1985	1986	1987/1988
Chopinlin. niet ont.	n.o.	3 - 1 4	2 - 1 4	2 - 1 4	2 - 1 4	verdwenen

GESTEL (Hagenkamp)

Jaar Teldag	1982 1508	1983 0208	1984 2607	1985 0708	1986 0708	1987/1988
Menzelweg	2	2	2	2	2	verdwenen
Pepijnstr.	2	2	2	2	2	verdwenen
M.v. Dougolin.	-4	-4	-4	-4	-4	verdwenen
TOTAAL	4 2 4 - 10	4 - 6 1 11	4 - 6 1 11	4 - 6 1 11	4 - 6 1 11	1 - 1 - 1

STRUJIP (Lievevendaal)

Jaar Teldag	1982 1508	1983 0208	1984 2607	1985 0708	1986 0708	1987 1708	1988 1208
Schallenaag.	6	7	14	4	2	2	6
S.v. Lievev.	1	1	1	1	1	1	1
Melechapspek	6	-10	6	22	3	3	6
TOTAAL	12 8 11 6 17	5 2 9 6 21	4 2 5 3 14	15 - 11 5 7	1 - 4 - 5	1 - 4 - 5	1 - 4 - 5

WOENSEL (Nonselse Heide)

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 0808	1985 07/0808	1986 3007	1987 0708	1988 0208
Bejerlandlin.	-	1	1	1	1	1	1
Revelandstr.	1	1	1	1	1	1	1
Groenestraat	1	1	1	1	1	1	1
Grenbergenlin.	1	1	1	1	1	1	1
Overflakkeel.	1	1	1	1	1	1	1
Purmerstr.	4	7	3	14	3	7	2
Rode Kruislin.	2	1	1	2	1	1	1
Schmerstr.	2	1	1	1	1	1	1
Schouwenstr.	1	1	1	1	1	1	1
Terscheilumstr.	1	1	1	1	1	1	1
Urkweg	1	1	1	1	1	1	1
Voornestr.	1	1	1	1	1	1	1
Walcherenlin.	1	1	1	1	1	1	1
TOTAAL	11 13 5 5 31	6 12 3 4 25	7 8 5 4 24	6 4 3 3 16	7 7 2 - 11	6 6 5 - 17	4 7 3 - 14

WOENSEL (Heesterakker)

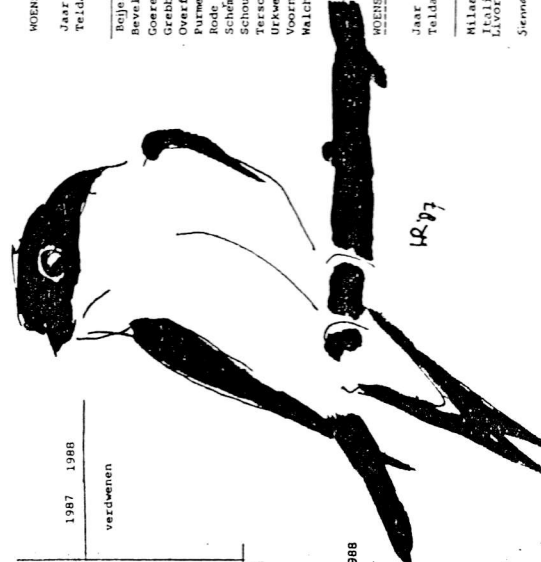
Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 0708	1985 0708	1986 0508	1987 0608	1988 0708
Milaanstraat	1	1	1	1	1	1	1
Italiëstraat	1	1	1	1	1	1	1
Livornostraat	-2	2	1	1	1	1	1
Stervalaan.	1	1	1	1	1	1	1
TOTAAL	1 1 1 1 4	2 2 - 1 4	3 - 1 - 4	4 1 - 1 2	4 1 - 1 2	4 1 - 1 2	4 1 - 1 2

WOENSEL (Hensfort)

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 0808	1985 0808	1986 0308	1987 1608	1988 0808
Liviuslaan	niet ontdekt	-1	1	1	1	1	1
Ger. Bromlin.	niet ontdekt	-7	-7	-7	-7	-7	-7
TOTAAL	-7 - 1 1 1 1	-7 - 1 1 1 1	-7 - 1 1 1 1	-7 - 1 1 1 1	-7 - 1 1 1 1	-7 - 1 1 1 1	-7 - 1 1 1 1

WOENSEL (Oude Graacht)

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 0808	1985 01008/1009	1986 0108	1987 1608	1988 0808
Terzilaan	-3	3	3	3	3	3	3
Marlioulin.	-3	3	3	3	3	3	3
Illumatr	-6	6	6	6	6	6	6
Ithacatr	niet ontdekt	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.
Gallypsotr	-	-	-	-	-	-	-
Jansonstr	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL	-6 6 6	-2 - 6 6	-1 - 3 4	1 3 - 4	1 3 - 4	1 3 - 4	1 3 - 4

ONBEKENDE GEBIEDEN

DE PAN TE HAPERT

Inleiding

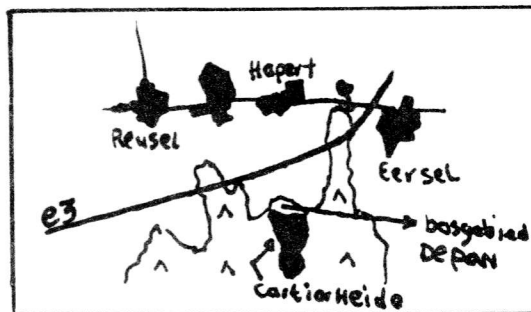
Het bosgebied van de Pan vormt de noordelijke rand van de Cartierheide. Het is een van de oudste bosgebieden van de Kempen. Op kaarten uit de vorige eeuw staat het gebied al als bos aangegeven. Het bosgebied is heel belangrijk voor de Cartierheide omdat het dienst doet als bufferzone tussen het voedselrijke landbouwgebied van de Pan en het voedselarme natuurgebied.

Het bos bestaat uit oude eiken en grove dennen met een ondergroei van wijffjes-, mannetjes- en koningsvarens, bramen, frambozen en bosbessen. In het bos bevinden zich veel laagten waarin zich water verzamelt in natte perioden.

Inventarisatie

Ik heb het bos in 1988 veel bezocht in verband met het BSP op de Cartierheide (tot in

Ligging van het gebied.

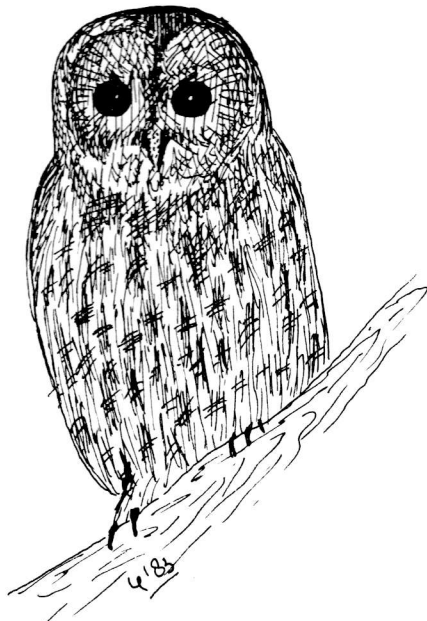
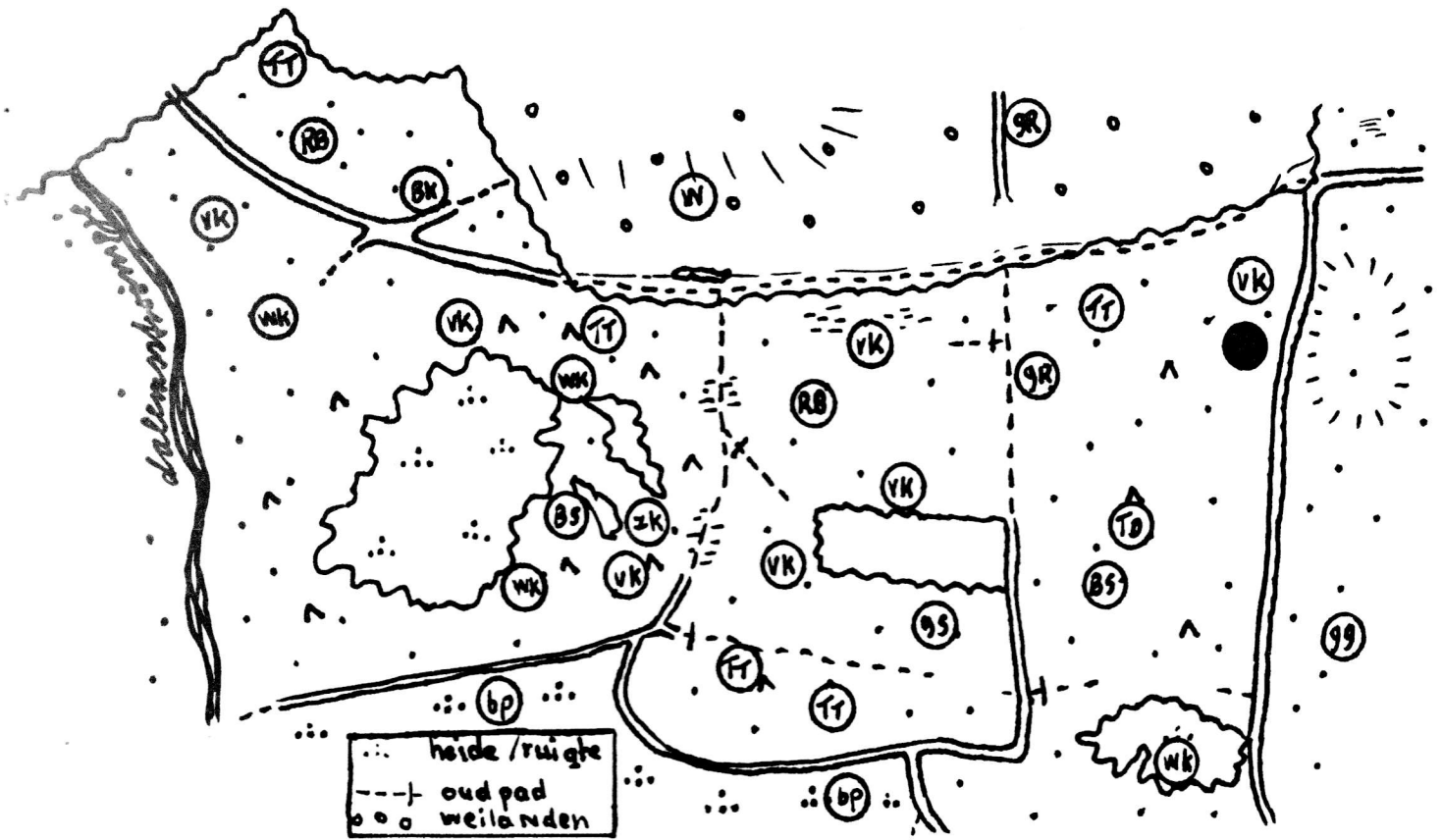

juli). Dat heeft de onderstaande resultaten opgeleverd (zie ook het kaartje hiernaast).

Als niet-broedvogel moet het Korhoen worden vermeld. Het Korhoen is nog broedvogel van de Cartierheide. In de weilanden van de Pan werden 1 Korhen en 3 Korhanen voedselzoekend waargenomen.

TONNY V.D. VLEUTEN

AFKORTING	SOORT	AANTAL BROEDPAREN
B o s g e b i e d D e P a n		
TD	Tortelduif	1
	Bosuil	1
GS	Groene Specht	1
BS	Grote Bonte Specht	2
BP	Boompieper	2
WK	Winterkoning	4
RB	Roodborst	2
GR	Gekraagde Roodstaart	1
ZK	Zwartkop	1
TT	Tjiftjaf	5
BK	Boomkruiper	1
VK	Vink	7
GG	Geelgors	1
W e i l a n d e n D e P a n		
GR	Grutto	1
W	Wulp	1

NESTKASTEN KONINGSHOF 1988.

Ook in 1988 werden de nestkasten op het gebied van Koningshof te Veldhoven weer door ons gecontroleerd. In het verslag over 1987 maakte ik melding van de vele slechte kastjes die er hingen. Daarvan hebben we er bij de voorjaarsschoonmaak op 19 maart 14 vernieuwd. Bovendien werden er nog 12 kastjes bijgehangen op plaatsen waar er een was verdwenen, zodat het totaal aantal kasten op 113 kwam.

De nieuwe kastjes zijn allemaal van hetzelfde type nl. 'mezenkast' met uitneembare zijwand en een vliegopening van 28 mm.

Als je alle kasten eens in de 10 jaar wilt vernieuwen dan

moeten er jaarlijks toch ongeveer 15 nieuwe worden opgehangen, want niet alle kasten gaan 10 jaar mee. Ook bij de grote kasten, waarvan er een al langer dan 10 jaar hing begon er slijtage op te treden. Daarom is er bij de derde controle, in juni, een nieuwe 'uilenkast' bijgehangen en een vervangen.

De controles van de kasten zijn gehouden op de avonden van 2 en 24 mei en 14 juni. Voor de resultaten zie tabel 1; de broedsels van de eerste en tweede controle zijn beschouwd als eerste broedsel behalve als er bij de tweede controle alweer een nieuw broedsel is gestart. De broed-

TABEL 1: Totale resultaten van de nestkastcontroles in 1988 op Koningshof te Veldhoven

SOORT	1e BROEDSEL	2e BROEDSEL	TOTAAL
Koolmees	39	4	43
Pimpelmees	20	-	20
Bonte Vliegenvanger	7	-	7
Gekraagde Roodstaart	3	-	3
Holenduif	2	1	3
Boomkruiper	1	1	2
Kuifmees	1	-	1
Zwarte Mees	1	-	1
Ringmus	1	-	1
Roodborst	1	-	1
Bosuil	1	-	1
			+ -----
	Totaal aantal broedsels		83
	Eekhoornnest		1
	Niet gebruikte kasten		34
			+ -----
			118
	Twee keer gebruikte kasten		5
			- -----
	Totaal aantal kasten		113

sels bij de derde controle worden als tweede broedsels beschouwd.

Tijdens de schoonmaakronde in maart zat de Bosuil alweer te broeden op vijf eieren, een nieuw record dat aantal. Bij de eerste controle waren de jongen al uitgevlogen. We ontdekten echter nog twee takkelingen, die geringd konden worden. Hoeveel jongen er precies uitgevlogen zijn weten we niet, het zal wel minstens 2 zijn en hoogstens 5.

Als we de resultaten verder bekijken dan blijkt 1988 nog meer nieuwe hoogtepunten te hebben opgeleverd. Ondanks het feit dat de variatie in nestkastjes is verminderd door het ophangen van veel dezelfde, is het aantal soorten wat erin heeft gebroed hoger dan ooit. Dat komt onder andere doordat twee soorten zich voor het eerst in onze nestkasten vestigden: de Roodborst in een grote spreuwenkast en de Boomkruiper in een gewone mezenkast, met de vliegopening aan de voorkant. Het beviel de Boomkruiper zo goed dat hij ook een tweede broedsel in hetzelfde kastje begon.

Kijken we naar de aantallen dan zien we dat de Koolmees met 39 eerste broedsels iets is teruggelopen, blijkbaar hebben ze geen extra voordeel gehad van de zachte winter. Verder heeft de Koolmees erg weinig tweede broedsels gehad. Vanaf 1978 zijn er niet zo weinig tweede broedsels door ons waargenomen. Het is niet duidelijk wat de oorzaak is, mogelijk waren de eerste broedsels erg succesvol.

De Pimpelmees heeft vanaf 1978 nog niet zoveel eerste broedsels gehad. Misschien hebben ze wel geprofiteerd van de zachte winter of van het grote aanbod nieuwe kastjes.

Ook de Bonte Vliegenvanger bereikte een nieuw topaantal en zet zijn opmars langzaam maar zeker voort. De Gekraagde Roodstaart is weer echt terug met voor het eerst sinds 1981 weer 3 broedsels. Dat de soort kwetsbaar blijft blijkt uit het volgende. Op 8 juni kwam ik voor het ringen van de nestjongen bij een kastje waar een Gekraagde Roodstaart zijn broedsel had. In de omgeving van de kast had men de ondergroei om een of andere onduidelijke reden doodgespoten. Ik rook al onraad voor ik de kast had opengemaakt: lijkenlucht. Van de acht jongen waren er drie dood. Oorzaak onbekend maar een verband met die bespuiting lijkt voor de hand te liggen: vergiftiging of vermindering van het voedselaanbod. Na verwijdering van de dode jongen heb ik de vijf overgebleven jongen geringd. Ze waren bij de volgende controle uitgevlogen.

De Ringmus was voor het eerst sinds 1984 weer aanwezig en blijft op Koningshof nog slechts een onregelmatige verschijning.

Na de vernieuwing van een flink deel van het kastenbestand is het aandeel niet gebruikte kasten toch maar weinig teruggelopen. Blijkbaar hangen er voldoende kasten en is de leegstand geen gevolg van slechte kwaliteit.

Iedereen die heeft meegeholpen met de schoonmaak en of de controles hartelijk bedankt! Er blijken toch nog steeds verrassingen te kunnen optreden, dat maakt het aantrekkelijk om ook eens mee te gaan. Elk lid is daarvoor van harte welkom. De data van controles en schoonmaak worden op de vergaderingen en zo mogelijk ook in de convo's bekend gemaakt.

JAN WOUTERS

VOOR U GELEZEN.

In BTO News van november/december 1988 staat een interessant artikeltje over een Koekeek. Mike Bayliss bestudeert in de buurt van Oxford al vijf jaar een populatie, die parasiteert op Kleine Karekieten. Steeds had hij het wel en wee van 5 tot 6 vrouwtjes gevolgd. In 1988 heeft hij zich beperkt tot het territorium van het vrouwtje dat in de voorgaande jaren het vruchtbaarste was. Dit Koekoekvrouwtje werd geïdentificeerd op grond van de karakteristieke tekening van haar eieren. In 1988 keerde ze voor het zesde jaar op een rij, terug in het studiegebied. Tussen 18 mei en 7 juli legde ze minstens 25 eieren, een nieuw record onder natuurlijke omstandigheden.

Er is een geval bekend uit 1922 van een vrouwtje dat ook 25 eieren produceerde maar voor haar werden door de onderzoekers de nesten van Graspiepers uitgehaald als ze met broeden waren begonnen zodat er steeds nesten in een geschikt stadium voorhanden waren. Het uithalen van gastheernesten, die niet meer geschikt zijn om een ei in te leggen, gebeurt trouwens ook wel door Koekoekvrouwtjes. Bij het vervolglegsel deponeren ze dan soms weer een ei.

Van de 36 paar Kleine Karekieten die in het territorium van het bewuste Koekoekvrouwtje voorkwamen werden er 24 door haar geparasiteerd, één paartje zelfs twee keer.

Van de 25 gelegde eieren werden er 23 als ei gevonden, meestal daags na het leggen. De twee die als jong gevonden werden, waren ook vrijwel ze-

ker van dit ene vrouwtje afkomstig. Op grond van de leeftijd van de jongen kon worden bepaald wanneer de eieren, waar ze uitgekomen waren, gelegd moesten zijn. Dat waren inderdaad data waarop de Koekeek waarschijnlijk een ei had gelegd. Maar die eieren waren niet gevonden.

Een ander argument om de twee gevonden jongen toe te schrijven aan dit ene vrouwtje was dat er in het hele seizoen geen ander vrouwtje was waargenomen in haar territorium. Ze was bijzonder dominant: in zes jaar tijd werden maar vier eieren van indringsters gevonden.

Er was nog een datum waarop de Koekoek waarschijnlijk een ei gelegd heeft, wat niet is gevonden. Misschien heeft ze het buiten haar normale territorium gelegd, of bij een andere gastheer zoals de Rietzanger. Dit Koekoekvrouwtje was in elk geval zeer vruchtbaar. In 1987 legde ze minstens 18 eieren, met nog drie legdata van niet gevonden eieren.

In Bird Study van november 1988 staat een artikeltje over een merkwaardig onderwerp. Het gaat over de predatie op kuikens van Noordse Stern en Kleine Jager door schapen! Op een van de Shetland eilanden, Foula, waar broedkolonies zijn van deze vogels, werden vooral in de 70-er jaren, door ringers jongen aangetroffen met steeds hetzelfde beeld van verwonding. Het ging daarbij om afgebeten poten of vleugels en om beschadigde of afgebeten koppen. Eerst werd gedacht aan

Otters of Egels als de daders, totdat een boerin waarnam hoe in de sternekolonie een ooi, al grazende schijnbaar toevallig een sternekuiken tegenkwam en de kop in de bek nam. Het schaap tilde zo het kuiken op en beet met een schudbeweging de kop af waarna het onthoofde vogeltje op de grond viel. Het schaap kauwde grondig en slikte het vogelkopje door. Daarna ging het weer gewoon verder met grazen.

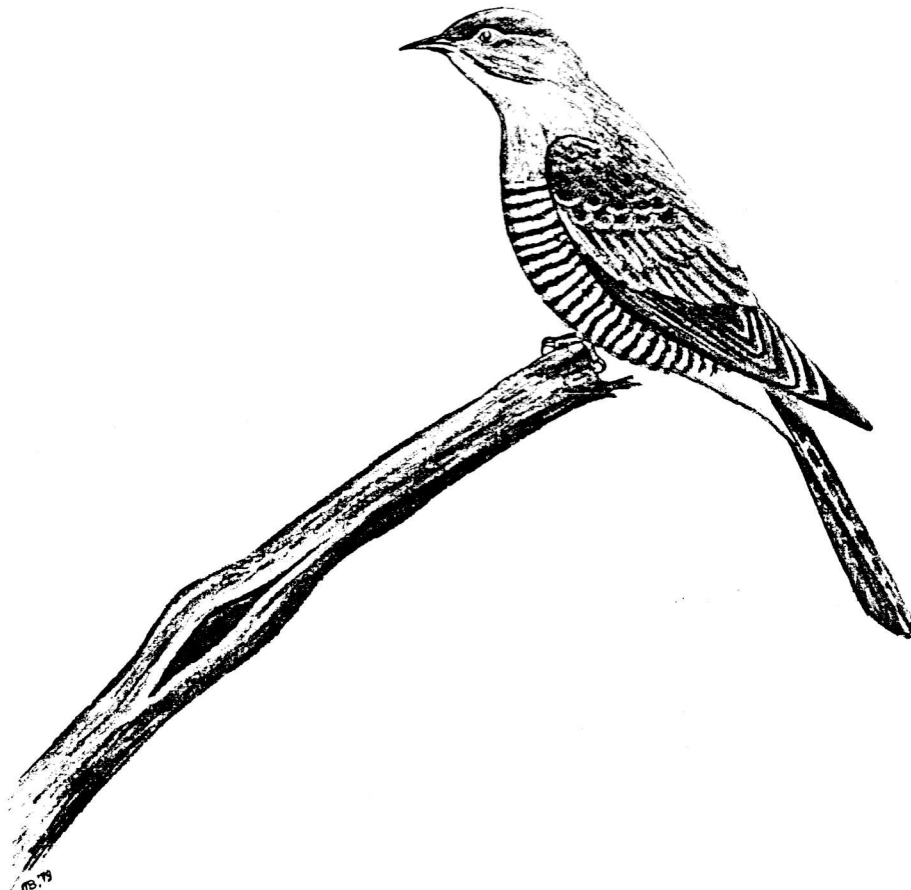
Na hierop opmerkelijk te zijn gemaakt werd door de vogelonderzoekers ook twee keer gezien dat een schaap een zich drukkend sternekuiken omrolde en een of beide pootjes afbeet.

Deze vorm van predatie deed zich vooral voor op het zuidoostelijk deel van het eiland. Vooral in jaren met grote aantallen kuikens werden er veel aangetroffen met door schapen veroorzaakte verwondingen. Zo werden er in 1975 meer dan 200 aangevreten kuikens gevonden, op een totaal

van ongeveer 4000 uitgevlogen jongen. Hoewel de schapenschaarde kon oplopen tot 8% heeft het waarschijnlijk toch minder invloed op de populatie Noordse Sterns dan voedseltekorten of slecht weer. De laatste jaren is het broedsucces van de sterns erg laag geweest, niet tengevolge van predatie maar door voedseltekort.

De reden waarom normaal vegetarische schapen vlees gaan eten, is mogelijk het aanvullen van tekorten aan mineralen, waarschijnlijk kalk. De schapen op het zuidoostelijk deel van het eiland worden het minste bijgevoerd. Het blijft de vraag hoe schapen ontdekken dat een vogelpootje of -kopje hun kalktekort kan aanvullen. Schapen zijn niet de enige herkauwers die wel eens levende dieren eten. Het is bekend dat Edelherten op het eiland Rhum, die ook kalkgebrek hebben vrijwel hetzelfde gedrag vertonen tegenover kuikens van Noordse Pijlstormvogels.

JAN WOUTERS

VOGELVARIA

UILENLEED

Op zondag 20 november bracht ik met een gemeenteambtenaar van Oost-, West- en Middelbeers een bezoek aan de "Oude Toren" in Oostelbeers. Op de eerste verdieping troffen wij een dode Kerkuil aan. De uil vertoonde geen letsel en was vermoedelijk nog maar een paar dagen eerder gestorven. Groot was onze verbazing toen wij op de tweede verdieping nog een dode Kerkuil vonden.

Op de derde (bovenste) verdieping aangekomen werd ons het hoe en waarom van dit uilen-drama duidelijk. Normaal gesproken is de toren niet toegankelijk voor vogels. Alle openingen op een na zijn door de gemeente Oost-, West- en Middelbeers zorgvuldig dichtgemaakt met gaas, bevestigd met latten. Achter die ene opening bevindt zich een Kerk-

uilekast, welke is geplaatst door iemand van de vogelwerkgroep Falco uit Oisterwijk. In deze kast broedt al jaren een Kerkuilenpaartje.

Vermoedelijk heeft iemand de deur van de toren open weten te krijgen. Het luik dat toegang geeft tot de eerste verdieping en wat met een hangslot is afgesloten, was geforceerd. Op de bovenste verdieping was voor een gat een lat van het gaas gesloopt en het gaas wat naar binnen gebogen. De uilen konden hier wel naar binnen, maar niet meer terug naar buiten. Door het naar binnen buigen van het gaas werd de toren dus een soort fuik, en zijn de uilen vermoedelijk een hongerdood gestorven.

De uilen waren niet geringd.

JAN KOLSTERS

KLAPEKSTER MISSCHIEN TOCH OVERWINTERAAR ?

De laatste jaren verschenen er steeds meer verontrustende artikelen over de Klapekster in de Blauwe Klauwier. Zo bleven er steeds minder naar onze heidevelden komen en als er eens een goede najaarstrek was zoals in 1984 en 1986 dan bleven er toch maar 2 of 3 overwinteren.

Dit ging ook al zo op de Veluwe waarna Vwg. Arnhem begonnen is ieder jaar de, daar nog uitgestrekte, heidevelden op Klapeksters te onderzoeken. Dat is nu een tijdje bezig en er zijn al enkele leuke dingen uitgekomen waaronder dit: Tijdens vorstperiodes verdwenen vrijwel alle Klapeksters van de heidevelden. Logisch zou je zeggen, die trekken gewoon weg. Maar daar bleek helemaal

niets van bij de trektellingen en in de rest van het land. Daarom werd er een wat uitgebreidere telling georganiseerd; die vond weer een groot deel van de Klapeksters terug. Ze waren gewoon de bossen rond de heidevelden ingetrokken om de daar aanwezige mezen groepen af te romen op Pimpelmezen.

Toen ik dit onlangs hoorde van R. Vogel en nog eens nalas in hun blad "de Vlerk" ben ik eens in mijn logboeken gedoken waar ik enkele waarnemingen vond die dit lijken te bevestigen. Zo verbleef er eind maart 1984 1 ex. in de Hertgang, die het ook op Pimpelmezen voorzien had. Dan verbleven er in alle drie de strenge winters 1 of 2 Klapeksters in de Reuselse Moeren. Tot de

eerste vorstperiode verbleven de vogels op het heideveldje of het veengedeelte, daarna verhuisden ze naar de omliggende bossen of weiden, waar ze voornamelijk leefden van kleine zangvogels. Dat de Klapekster achteruitgegaan is in de Kempen is zeker,

maar de achteruitgang is misschien nog niet zo sterk als gedacht.

N.B. Er heeft in 1988 vrijwel zeker geen Klapekster in Nederland gebroed volgens de Sovon-gegevens, alleen enkele oefenterreinen werden niet onderzocht.

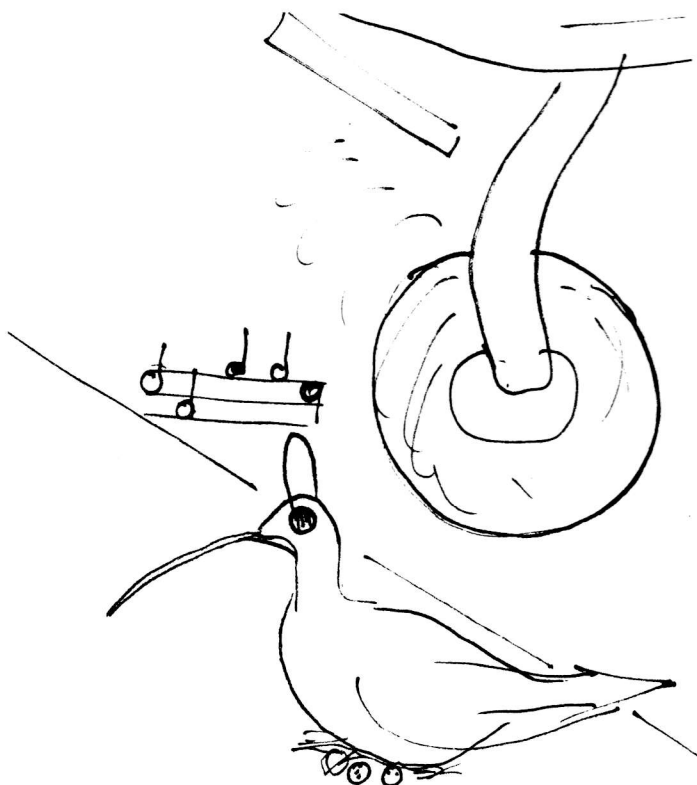
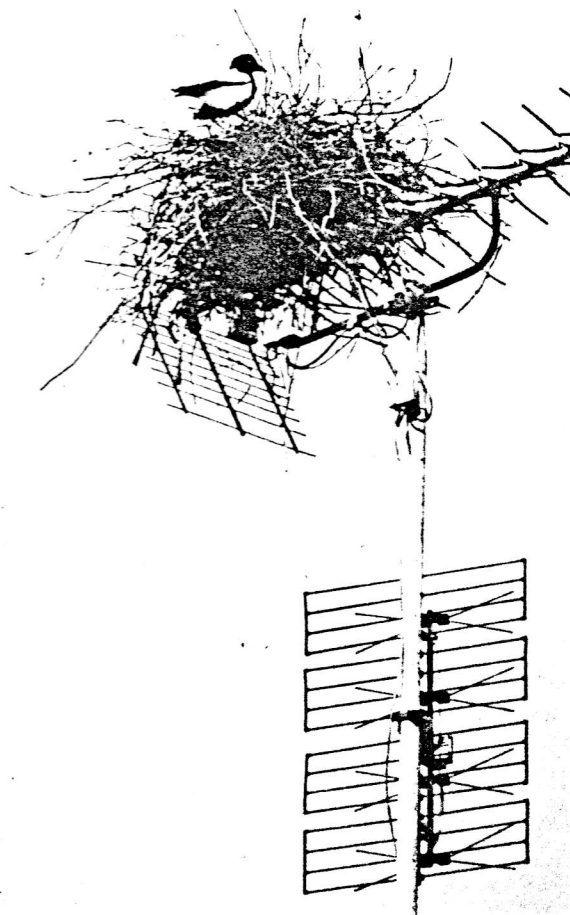
PIERRE V.D. WIELEN

VREEMDE NESTPLAATSEN

In Erp probeerde een Ekster een nest te bouwen in een televisieantenne. Dat lukte goed (zie foto). Elke zaterdag werd het nest verwijderd. Tot vier keer toe kwam de Ekster terug om een nieuw nest te bouwen, toen gaf hij het pas op.

De foto is gemaakt op 16 april 1988 door Frank Sanders.

Dit geval deed mij denken aan het kraaienest in de zendmast van het politiebureau in Eindhoven aan de Mathildelaan, enkele jaren terug.

Op vliegveld Welschap trof ik dit jaar een wulpenest aan met vier eieren. Dit nest was gebouwd 40 cm. vanaf de betonrand van de startbaan. Hier bulderen elke dag tientallen vliegtuigen overheen.

GEERT SANDERS

VOGELTREK OVER EINDHOVEN.

Een rapport met deze titel is onlangs verschenen van de hand van P.J. Busink. Het gaat om een verslag van twee dagen simultaan trektellen op een vijftiental telposten in en om Eindhoven in oktober 1987. Doel van de simultane tellingen was na te gaan hoe trekvogels reageren op stedelijke bebouwing. Gepoogd is om twee vragen te beantwoorden: nl. of het Dommeldal in de stad Eindhoven een transportfunctie heeft voor trekvogels en daarbij aansluitend de vraag of er aan de noordoost kant van de stad, waar het dal van de Dommel zich landschappelijk trechtervormig versmalt, stuw- ing van trekvogels optreedt. De telposten werden zo gesitueerd dat eventuele verschillen in trekintensiteit tussen het Dommeldal en andere plaatsen in de stad duidelijk zouden moeten worden. Om te kunnen vergelijken met de trek buiten de stad werd op een of twee posten in het buitengebied van de Kempen ook geteld. Bovendien zijn de gegevens vergeleken met die van de dichtstbijzijnde LWVT-telpost (Geleen). Als teldagen werden twee zondagen uitgekozen, dan is het in de stad het stilst. Op 18 oktober was er erg veel trek, op 25 oktober maar weinig. Het onderzoek heeft aardig wat gegevens opgeleverd, die inzicht geven in hoe trekkende vogels reageren op een stedelijk gebied. Zo lijkt het erop dat een aantal vogelgroepen zoals vinkachtigen, lijsterachtigen en Graspiepers inderdaad enigszins het Dommeldal volgt bij het doorkruisen van de stad. Dat geldt niet voor

de Veldleeuwerik, die zich minder laat stuw- en. De Houtduif heeft een duidelijke afkeer van de stad en trekt alleen over het zuidoostelijk stadsdeel. De Kievit steekt de stad meer in een oost-west richting over op de smalste stukken.

Een bij vrijwel alle soorten voorkomend verschijnsel is het afbuigen naar het zuiden als de vogels het noordoostelijk stadsdeel naderen. Een deel volgt dan de oostrand van de bebouwing tot het niet meer kan zonder ver om te vliegen. Dan steken ze de bebouwing over, waarbij sommige groepen de Dommel volgen. Bij die oversteek gaan veel soorten duidelijk hoger vliegen.

Het spreekt voor zich dat bij het hierboven beschreven gedrag er in de noordoostelijke trechter van het Dommeldal enige stuw- ing zal optreden. Dit verschijnsel komt echter alleen bij de Graspieper heel duidelijk naar voren.

Heel instruktief zijn de kaartjes waarop herkenbare groepen vogels zijn ingetekend, die door meerdere telposten kort na elkaar zijn gezien. Op die manier kan de route die de vogels over de stad hebben gevlogen precies worden gevolgd.

Ondanks alle onvolkomenheden die altijd aan zo'n onderzoek kleven, zoals telposten die niet bezet zijn, is het een heel waardevol rapport geworden, dat een aspect van de vogeltrek bestrijkt waar nog heel weinig van bekend is. Voor belangstellenden is het rapport tegen kostprijs nog te verkrijgen bij Peer Busink.

JAN WOUTERS

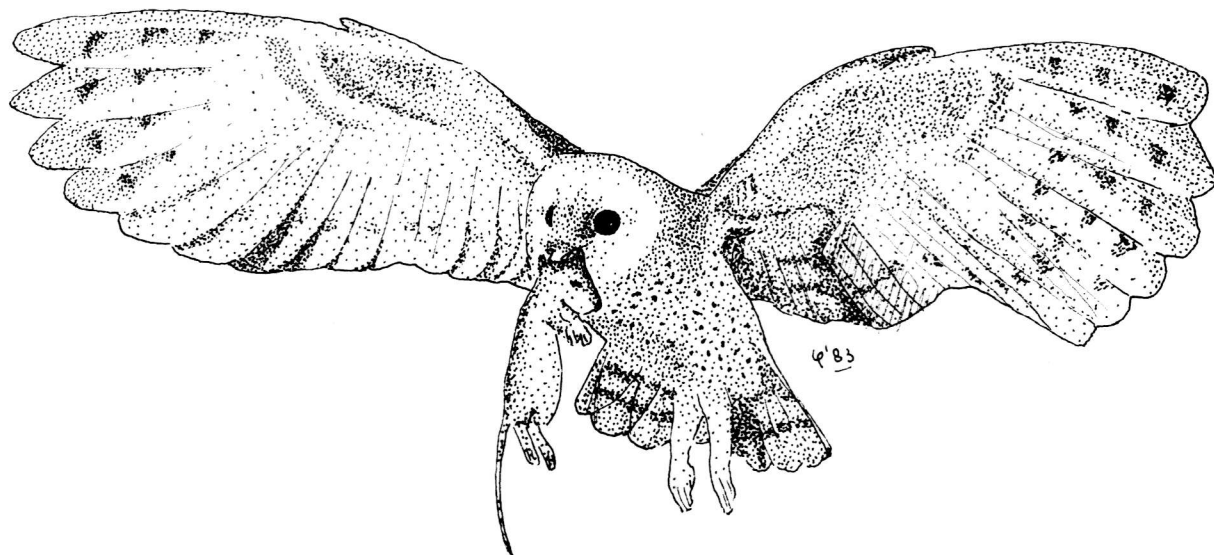
1988 EEN GOED JAAR VOOR DE KERKUIL

In november 1988 is een rapport verschenen van Ger van den Oetelaar waarin verslag gedaan wordt van de resultaten van het Kerkuilenoverleg Noord-Brabant over de jaren 1986-1988. Dit sinds 1983 bestaande overlegorgaan streeft ernaar om geheel Noord-Brabant te voorzien van nestkasten voor Kerkuilen. Dat is, afgezien van enkele 'witte plekken', aardig gelukt. Er zijn nu 372 kasten geplaatst door leden van 23 plaatselijke vogel- of andere werkgroepen. Vanaf 1975 schommelde de stand van de Kerkuil in Noord-Brabant tussen de 30 en 40 broedparen met een piek in 1983 en 1984 van rond de 45 paar. In 1986 werden er 33 paren geregistreerd, in '87 en '88 respectievelijk 43 en 62. Daarbij waren er in '86 geen, in '87 1 en in '88 11 tweede broedsels. Al deze cijfers zijn minimum aantallen, er zijn altijd broedgevallen die niet doorgegeven worden. Voor heel Nederland ligt het aantal broedge-

vallen in 1988 rond 380. Voor het werkgebied van VWG De Kempen liggen de cijfers in die drie jaren op 9, 8 en 18. Vooral het westelijk deel van ons werkgebied, waar Wim van de Voort zo'n 20 kasten heeft geplaatst, doet het goed: van die 18 broedparen in 1988 zitten er 13 in de westelijke helft en slechts 5 in de oostelijke helft. Het lijkt me dat er daar nog wel enkele paren onopgemerkt door het leven gaan, of de kasten hangen niet goed.

Dat 1988 echt een topjaar was blijkt uit het aantal jongen per broedpaar. Dat loopt in die drie jaren op van 2,0 via 2,7 tot 4,0. Het voedselaanbod moet erg goed zijn geweest. De Kerkuilen hebben nog steeds een duidelijke voorkeur voor kerken. Van alle opgehangen kasten hangt 36% in een kerk en 51% in een boerderij of schuur. Maar van alle broedgevallen zit 47% in een kerk en maar 39% in een boerderij of schuur.

JAN WOUTERS

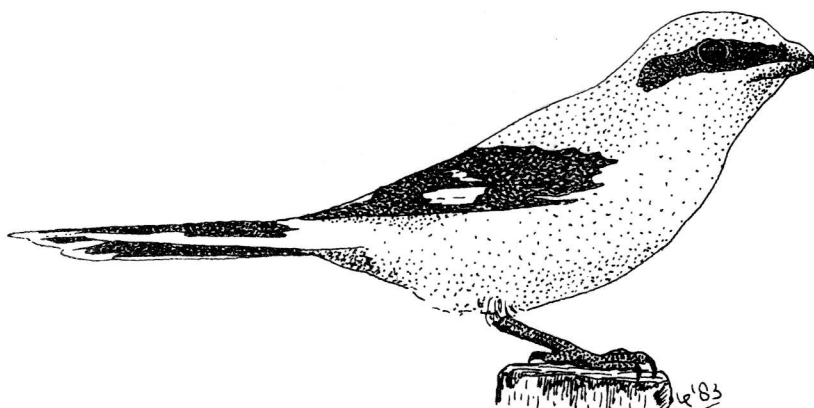

WIST U DAT ...

- Er een nieuwe inventarisatie in gang is gezet.
- Het dit keer om Kruisbekken gaat.
- Ondanks de belabberde presentatie er toch al een goede deelneming is.
- Meer mensen voor dit projekt altijd welkom zijn.
- Er een vereniging van geluidsjagers is.
- Rob Aarts daar lid van is.
- Hij een foto van zichzelf maar die vereniging heeft gestuurd.
- Hij sindsdien nooit meer iets van die vereniging vernomen heeft.
- Het prettig is dat er in de pauze van de ledenvergadering altijd meteen koffie is.
- Dit best eens gezegd mag worden. Jan bedankt!
- Peer Busink een boek heeft geschreven : "Vogeltrek over Eindhoven".
- Dit interessante boek te koop is.
- Maarten Manders oude fototoestellen goed kan gebruiken.
- Deze toestellen voor een projekt in Afrika nog goed te gebruiken zijn.
- Na Agnes en Fred, Renée en Pieter, Heleen en Tom ook Ingrid en Piet nog in 1988 getrouwd zijn.
- Piet Spoorenberg letterlijk en figuurlijk het huwelijksbootje is ingestapt.
- De tentoonstelling "Vogeltrek, vakantie of noodzaak?" nog steeds te bezichtigen is.
- Er al een kleine 10.000 bezoekers geweest zijn.
- We al aardig wat makelaars in spé binnen de werkgroep hebben.
- Dit gegeven goed te gebruiken is als het gaat om een eventuele eigen ruimte voor de V.W.G.
- Het steeds drukker wordt op de Strabrecht.
- Dit aan de D.B.A. ligt.
- Zodoende een grote zilverreiger en klapekster nog een groot publiek hebben gehad.
- Verder iedereen het beste wordt gewenst.

Houdoe,

PIET

VOGELREVALIDATIE – CENTRA

IN DE KEMPEN :

-
- J. F. Mollen	Vinklaan 5	5561 TL Riethoven
04970 - 4025.
- L.J.Th.M. Smulders	Korfvlechterwei 4	5551 SW Valkenswaard
04902 - 12196.

ADRESSEN BESTUURSLEDEN

Voorzitter:	Marco Bakermans
Klaproos 17
5527 KG Hapert	04977-5862.
Secretaris:	Peer Busink
Urkhovenseweg 274
5641 KN Eindhoven	040-814970.
Penningmeester:	Guus Nas
Mirabelweg 23
5632 PA Eindhoven	040-412880.
Biologisch secretariaat:	Piet van Happen
Waardstraat 15
5662 EN Geldrop	040-862739.
	en: Tom Heijnen
Boschdijk 1081
5626 AG Eindhoven.	04909-2128.
Algemeen lid:	Maarten Manders
Huygenshof 4
5505 NP Veldhoven.	040-543644.

INHOUD: jaargang 14 no. 4 (1988)

Pierre vd. Wielen	Opnieuw een Bladkoninkje in de Kempen.	1
Peer Busink	Een Kempisch verhaal.	3
Piet van Happen	Wegwijzer binnen de VWG.	7
Willem Veenhuizen	De Huiszwaluw in Eindhoven 1988.	8
Tonny vd. Vleuten	Onbekende gebieden: De Pan.	10
Jan Wouters	Nestkasten Koningshof 1988.	12
Jan Wouters	Voor U gelezen.	14
VOGELVARIA.		
Jan Kolsters	Uilenleed	16
Pierre vd. Wielen	Klapekster misschien toch overwinteraar	16
Geert Sanders	Vreemde nestplaatsen	17
Jan Wouters	Vogeltrek over Eindhoven	18
Jan Wouters	1988 een goed jaar voor de Kerkuil	19
Piet van Happen	Wist U dat...	20

Tekeningen: Ernest van Asseldonk
 Marco Bakermans
 Lex Peeters
 Huub Ragas
 Geert Sanders